

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Quina pescada*, per Mossen Pere.—*Plant del Cor*, per Miquel Durán.—*Qui es confrare que prenga candela*, per Mossen Sebastià.—*Lluch* (continuación), por José M.ª Tous y Maroto.—Sants y festes.—Conferencia del P. Vicent.—Noticies històriques.—*Folk-lore Mallorquí* (Cançons dels Segadors), per Mossen Manuel.—Anuncis.

Quina pescada

Preceptor per totam noctem laborantes nihil capimus.—(Luc.-v-12.)

o sé per qué, però apenes m' ha hagut passat per davant la vista aquest hermós passatge de sublim historia evangèlica (reblit com tots de bellesa, qu' inútilment tractaràn els homes d'imitar) es meu enteniment s' ha quedat com estorat, mirantse els desesperats esforços ab que lluyta avuy el mon, per sortir de dins es desgavell espantós a ne que ha arribat en els nostros temps malaguanyats, empès per s' alè de mort que demunt li llansa sa boca verinosa de s' impiedat moderna.

Per ahont-sevuya siga que plens d' espant passatjem els nostros ulls, a n' es costat de ses negres figures que se mos hi alsan de miseri, de dessorsech y de malestar; mesclats entr' els gemechs esglayadors qu' exhala el pit grandios de s' humanitat, engrunada baix d' es pes de sa seua propia desgracia, hey senten retroonar els crits desoladors d' ajuda, que com a captiri demana, allargant sa ma convulsiva y descarnada a tots els elements d' ahont crega poderne treure una espireta de llum, una goteta de bàlsam, sa desorientada societat humana.

L' ha demanat a n' aquest auxili a sa ciencia del mon: però aquesta, desvanescuda per

s' orgull de ses fantàstiques conquestes, obtingudes dins el reynat de sa materia, ha acabat, a forsa de teoríes boyroses, y a forsa de castells al aire, per robarli es filet de llum que li quedava en mitj de sa negror que l' enrevolta. Es ve que l' ha enfilada maravellosament per demunt ses nigulades, despertant sa gelosía de s' hermosa reyna dels espays, que mirantla passar ab ullada recelosa desde l' aspre roquisar, ahont guarda sa fillada, apar que se demani, llansant un aspre crit qu' els comellars repetexen: ¿Qui es aquesta que de tan altívola manera ve a robarme es cetre d' es meu esplèndit y espayós imperi? Es ve que li ha oberres ses entranyes de la terra, enlluernantla ab sos tresors que guarda aquesta dins son sí. Es ve, que donantli un llamp per ales li ha fet voltar ab un tancar y obrir d' ulls la mar, el cel y la terra, trobant tot això termes massa estrets per aturar sa seua ardorosa arrancada. Es ve que, encativantli sa paraula humana, qu' abans es vent s' en duya, li ha dexat com un recort etern sa veu y els accents dels sers volguts que dexaren d' existir: mes ¡ay! que quant plena d' entusiasme li ha demanat: ¿si estava satisfeta? s' ha trobat qu' ab tot allò no havia lograt omplir de bon-de-veres sa més petita de ses seues nobles aspiracions. *Tota nocte laborantes nihil capimus.*

Llavors ha alsat la pobra humanitat ses tristes veus de socors a son ídol estimat de ses riqueses: y aquest, prenguentla al punt carinyós a dins sos brassos, ha coronat son front ab les despulles d' honrades miseries; l' ha banyada perfumantles antes dins les llágrimes arrancades a n' els ulls de nobles desgracies; l' ha abeurada dins la corrent encisadora de plers de tota casta, ha axecat monuments a sa deshonra y palaus a s' ignominia; ha cubert ab or y seda la podridura de ses llagues, ha fet que sa naturalesa, ajonellada a n' els

seus peus, endregás apassionada un himne de triomf a sa seua venturosa felicitat: mes.... ¡ay!... ha posat llevors sa seua ma tremolosa ab loca satisfacció demunt el seu pit, y l' ha trobat més fret qu' un marbre; y ha escoltat com ofès lo que li deyan els batuts d' aquell cor tan mal de contentar, y li han paregut els planyívols jamechs d' un desterrat que plora anyoradís la tranquila pau de sa perduda patria, y ha aguaytat tot afanyós dins el fons de aquell' ànima incomprendible y.... res, sa mateixa buydor d' abans la desolava. *Tota nocte laborantes nihil cœpimus.*

Ja fora de sí la trista familia humana, ha jirat sos ardents ulls desfets p' el plor a n' els qui exerceixen poder demunt la terra: y aquests han omplit al acte de còdichs els archius y les presons de malfactors; exèrcits plens d' ardiment han fet lluir lo brillant acer de ses espases y els ecos han repetit faels l' aixordadora veu de sos canons: però jens ni mica ha desmerescuda s' ambició, ni ha vengut de mancada s' injusticia, ni ha minvat poch ni molt sa mala fé; ans al contrari, s' imperi de sa forsa ha anat guanyant passes de cada día; ses violencies demunt es dèbil s' han tocades una ab s' altra; s' han donades ales a sa dolentía, que per moments ha anat gosant de més amples llibertats; s' ha vist desfressar ab ses més altes investidures homos d' inteligencia tan colrada com d' ànima pervertida; s' ha vist trepitjar els drets més sagrats, per ses imposicions més inícues y arbitraries; ses més lleugeres nocions d' es dever s' han perdudes com a gotes de rohada caygudes dins un desert de flametjant arena; fins a n' es punt, que la trista humanitat aufegada per un ayre que no li es possible respirá, ha anat perdent sa seua hermosa fesomía; s' ha anat despullant dels sentiments més nobles d' es seu cor; ha deixat que prenguessen cos dins sa seua ànima ses passions més criminals y vergonyoses; s' ha nodrida d' es més baixos instints de fera sanguinari y rompent totes ses traves y botant tota bardissa ha pres una fals ab una ma y ab s' altra un manat de teya incendiaria, y bramulant com una pantera fuyta de sa gabia y llançant per sos ulls sanguinosos sinistres llamarades de foch devorador, ha jurat, demunt ses ruïnes de lo que fou un día l' humana societat, s' extermi de tot allò, qu' ab son febrós deliri, li han paregudes avorrides ombres de felicitat. *Tota nocte laborantes nihil cœpimus.*

¡Pobre humanitat! ¡Ni una escata de pau y de ventura has poguda haver en tota aquesta llarga y tenebrosa nit que t' cnrevolta!

Escolta: cala ses xerxes en nom de Cristo, y creume: haurás de cercar qui f' aydi per treure sa pescada.

Que cali ses xerxes en nom de Cristo sa

teua alterosa ciencia y, coneguent que Deu com a primer principi es s' autor, y com a veritat essencial es el formal objecte de sa nostra rahó, a n' aquesta font de corrent inagotable anirás a assaciar s' ardentíssima set que la devora; contemplant sa própia mesquinesa a n' es costat de s' infinita grandesa divina, acalará son front altíu devant lo incomprendible de sos misteris adorables y cercant en tot sa gloria d' es Creador y sa propia eterna sort, ferá altament profitosos per s' humanitat tots aquests descobriments admirables qu' allunyats de Deu (no hi cal duptar) han d' esser sa nostra ruína.

Que calin ses xerxes en nom de Cristo tots els qui enfilats demunt el candeler de sa fortuna, tremolan, escoltant els bramuls amenassadors d' una pobrea sense conciencia y sense por, y recordan que sa fortuna no es més qu' una roda que volta moguda p' es dit invisible de sa Providencia, cercarán llágrimes que axugar y miseries que socorrer, aplegant així grossa pescada de simpatía devant els homos y de prehuats mereiximents a devant Deu.

Que calin ses xerxes en nom de Cristo els qui sofreixen y jemegan, y prenguent exemple d' Ell que, Senyor de tot lo mon no tenia ahont reposar, se recordarán qu' els dies d' aquesta vida passen frissosos y lleugers com sa verga blanquíssima d' un llamp dins sa foscura d' una nit de tespestat, com s' aygo mremoladora d' un torrent que s' estimba remolista p' els penyals cap a n' es fons de la tranquila eternitat, ahont no hi entren ni es plant ni sa miseria, sinó que nadant dins els delitosos plers, que causa s' inefable vista de Deu, un no 's cansará may d' endressar gojoses bendicions a n' aquell ser de ma generosa que corona tan despreçiables sacrificis ab riqueses y gloria tan maravellozes.

Que calin ses xerxes en nom de Cristo els qui passetjan demunt ses seues espatles es feig soberch d' encaminar l' humanitat p' els aspres viaranys d' aquesta vida; y recordant que no hi ha poder ni autoritat més que sa que ve de Deu, ajustarán tots els seus actes a les indicacions de sa seua lley suprema; y pensant qu' han de donar un día conte a n' Aquell qu' está molt per demunt totes ses potestats d' aquesta terra, no s' oblidarán, que, si a voltes fa ploure sa Providencia uns mals governants demunt un poble, com un assot merescut per ses seues prevaricacions; no per això s' escarparán ells d' aquella feixuga verga de ferro qu' els espoltrirá un día; sense piedat, com ab ma irada esberla ab un moment son canter quantrefet el terricer.

Calem tots en nom de Cristo ses xerxes: y veurem renaixer dins sa foscor que mos rodetja sa perduda estrella de sa nostra ventura;

mos aixecarem demunt ses miseries qu'han d'acompanyar per forsa s' envilescuda materia; obrirem de pit en ample ses portes de sa nostra inteligencia a n' els bells raigs d' esplendorosa fe divina; se desclourá sumís es nostre cor y beurá dolcement ses inspiracions sobrenaturals, com una pura flor es rou fresch de sa matinada; ja may es negre dupte que corseca s' ànima vendrá a enterbolir sa serena pau de sa nostra vida; jamay ses contrariedats de sa fortuna, ni sa tristor que causa veurese pondre els estels lluhents de ses més hermoses ilusions, podrá fermós perdre de vista qu' *aquí* hi som de passada: que sa nostra patria está *allá dalt*.

Bona pescada haurá fet el mon quant girantse a Cristo, li diga ple de coratje: *En nom teu vaig jo ara a calar els meus ormeys. In nomine tuo laxabo rete.*

MOSSEN PERE.

Plant del Cor

Rouada de pedreria
plora el Maig els dematins;
les flors vessen p' els jardins
bálçam, perfum, poesia;
y al badarse d' alegría
sonriuen p' el Creador,
li fonen sa dolça olor
y s' essencia rica y pura;
y jo... sentint més ternura,
tench per Ell menos amor.

Les immenses enramades
d' espigues de xexa y blat,
que tomban son coll rosat
per dolços grans carregades,
molt be paguen les suades
al fatigat conrador:
y jo, tenguent més conror
de les roades divines;
¡ay! sols fruyts d' obres.... mesquines,
té mon cor p' el Creador!

Els aucells qu' en l' espessura
de frescor primaverat,
qu' omplen el plá y el serral
de melodia y dolçura
ab sos refils de ternura,
alaban sempre al Senyor,
qu' ab providencia y amor
conserva la seua casta:
¡y jo, més entusiasta,
li cantaré ab manco ardor?

Les estrelles tremoloses
que broden el firmament;
cumplint del Omnipotent
lleys eternes, misterioses;
Les rodes esplendoroses
son del seu carro triunfal;
y jo, el ser més racional
de quants son poder dá vida,
manco l' ànima ferida
tench de s' amor immortal!

Senyor: la naturalesa
que no sab apreciar
com jo la vostra grandesa....
¿A amarvos m' ha de guanyar?
¿De qué 'm serveix la noblesa
d' un cor d' alta aspiració?....
¿Qu' en fretur de la rahó
d' una ànima intellectiva,
si es per Vos més sensitiva
y amable la Creació?

La llibertat m' heu donada
per poder fé el bé y el mal,
perque mèrit eternal
tengués ma virtut provada.
¡Llibertat!... com l' he empleada!
Si 'l sembrat, l' anreda en flor,
els aucells y els astres d' or
tant noble y rich dó tenian...
més grans.... perfets.... se farían
y... jo, qué fas? tud mon cor.

Si més que les altres coses
l' homo perteneix a Deu.
¿Per qué t' afecte, cor meu,
en ton Senyor Deu no poses?
Badet per Ell com les roses;
cantalí com rossinyol,
y enamorat com el Sol,
la terra fosca ilumina;
Ama: que l' amor divina,
té poder per tot quant voll!

MIQUEL DURÁN

Qui es confirare que prenga candela

Avuy en día, que dins nostra desdixada Espanya, y fins y tot dins nostra Illa, altre temps terra de pau, de fe y relligiosidat, hi hem vistes coses que may havíam somiades y que fan plorar llágrimes amargues als bons, es ben precis fer qualque cosa per nostron Deu y per nostra fe; hem dormit massa, ja es ben hora de despertarmós, que nostros inimichs no paren, ni tenen sossech; y mansfentes ja may los farem gens enrera; si no mudam, ja may los porem abatre ni vencer. Lo que mos toca fer mos ho ensenya ben clar ab poques paraules, però ben plenes de sabiduría, el Vicari de Cristo.

«Avuy, diu el Pare Sant, es necessari alçar escola quantre escola; axecar trona quantre trona; posar acció quantre acció.» No basta idò esser bons dins ca seva; es precis alçar escoles bones per quantredir y confondre les dolentes. Per tot arreu ne trobam d' aquestes escoles dolentes, ahont sols s' ensenyan males costums: ho son tavernes, cassinos, espectacles y comedies immorals, divertiments pecaminosos, cases de joch, y de mala fama; xerxa malaída que s' escampa per dins ciutats y viles ¡com hi cau la juventut! Escolles bones, ahont s' aprèn la virtut, l' honradès y les bones costums, son la Casa de Deu, els Convents, les Congregacions piadoses y totes aquelles devocions sençilles y eternidores qu' ab tan gust y sant entusiasme fa 'l bon pare de familia dins la llar.

Es precis axecar una trona de veritat devant

cadascuna de l'impiedat; Quantes ne té per tot arreu avuy dia l'impiedat! que trones seves son els diaris y revistes (que ni ha a balquena y per desgracia los ensaboreix nostre poble) qu' escampan la llavor matzinada de idees, doctrines y excitacions contraries a la fe y a tot ordre, y no hi ha dupte, no 's possible llegirlos sensa qu' el seu verí, maldament un se 'n temi, li enmatzin el cor. També son trones d'impiedat axecades per lo infern les novel·les inmorals y naturalistes qu' escalten tota casta de passions, les estampes impures, esca de Satanás, que li fa bon servey; trones de impiedat, per ventura les més funestes de totes, aquests mestres descreguts que, casi abans de que s'hajen uberts els enteniments de nostres joves desdixats, y ja hi possen el dupte y l'error, y no reparen en res, menten cara alta, diuen qualsevol desbarat, inventan fets y... Concilis y tot si importa, sols per combatre la religió, trones d'impiedat els qui escampan calumnies asqueroses quantre persones santes y sagrades; els qui maleyesen y flastoman o de sa boca ne surt un torrent d'impuresa ¡per tot, per tot arreu trones d'impiedat! Y ahont son les de la veritat? Qualcuna ni ha per sort. Ho son aquells qui fan un be immens ensenyant la veritat, combatent l'error, desmentint les calumnies de l'impiedat ab llibres, revistes y periòdichs; (1) els qui sense por ni respectes humans confonen y fan callar als atrevits, que de tot fan befa y creuen fer d'homos entesos e importants atacant publicament l'Esglesia: ho son aquells a qui deu molt la societat, sobretot els desvalguts jornalers, que sens reparar sacrificis, per amor de Deu, ensenyen als pobrets o sostenen escoles caritatives.

Es precis posar acció bona quantre tota acció dolenta. Avuy treballan més que may els dolents; noltros idò mos hem d'afanyar més qu' ells; y si tenen coratge y res les fa por, nosaltres n'hem de tenir més qu' ells y a res hem de temer, que de nostra part tenim la veritat y la justícia, y ab tals armes ja may porem esser abatuts: si ells se contan y unexen per fer revolucions y *huelgues*, nosaltres també nos hem de contar y unir per medi d'associacions, hem de fundar germandats, gremis y centres, sobre tot per los treballadors, únich medi avuy de combatre el socialisme, segons demostrá ben a les clares ab sa notable conferencia el P. Vicent S. J: mos hem d'unir y ajudar per tot lo bo, per tota manifestació pública de nostres creencies y de la vida esponerosa del cristianisme, com son romiatges, processons, etc. (2)

(1) Com a llibre de propaganda profitosíssim y que voldríam que llegis tothom, recomanam "LA VIDA DE N. S. JESU CRIST" escrita en bon catalá per Moss. Gayetà Soler. Està feta aquesta historia ab sencilles y naturalitat, ab prou seny y coneixement de la materia, ab abundor de notícies històriques y arqueològiques, no gayre conegudes, que la fan molt notable; ab observacions tan agudes, qu'explican ab molta claredat circumstancies de l'Evangeli que de totduna un no comprèn be. El seu estil cla, sencill y ensemps exquisit, la fa agradable, atractivola y placent. Fa un tomet en octau de 270 planes, ben editat per el llibrater de Barcelona (Corts, 223) Mestre Joan Gil, que 'l ven al preu d'una pesseta. De llibres com aquests que Deu nos ne do!

(2) En pochos dies hem tengut el congol de veure dins nostra Illa dos acontexements que fan exclamar: "Encara hi ha fe a Israel." La grandiosa y entussiaista peregrinació de devés 500 poblers al Santuari de Lluch, feta ab un fervor, religiosidad y esperit fan recte qui edifica y admira: en veritat creym que sols La Pobra, ahont, gracies a Deu, s'hi veu creixer de cada dia la fe, es capás de fer tal peregrinació: axò es l'única manera de regenerar els Pobles! L'altra la processó del Jubileu de diumenge passat; may mos hauríam pensat que hi anás tal gentada (drets y apinyats no

Hem de posar acció bona quantre la dolenta en tot orde. En la política!... Abaix ja aquesta divisió funesta, pecaminosa y poch cristiana dels partits, qu' ha tirat a fons nostra desdixada Espanya, que sols du odís, rencors, venjances, opressions e injustícies: que será destruit tot reyne desunit. No es, no, aquest l'esperit cristiá: «Jo vos man en nom de Jesu Crist, deya S. Pau, que tots tengueu un mateix llenguatge, que viscau units ab forta unió de caritat, axís com cal als qui son membres d'un mateix cos, als qui están animats d'un mateix esperit... ¿No es Cristo l'únich cap, l'únich mestre, l'esperança única dels cristians?» Y ben mirat, ¿qué los deuen als falsos Deus de la política aquests homos tan exaltats? qu' han fet per ells, per entregarshi fermats de mans y peus, per passar per qualsevol baxesa y servilisme sols per complaurerlos? En l'unión está la forga; ah! si a Espanya mos haguessem sabuts unir, qui nos haguera pogut fer la quantra? y axí com estam desunits y mans fentes, qué porem fer? qué logram? Es precis, idò, posar acció bona quantre la dolenta: es obligació grave dels catòlichs mirar qui voten, veure si sabrá governar be el poble, ab justícia y benevolencia, ab energia y religiosidad, aturant la blasfemia y tot escándol públich, mirant per el be de tots y castigant ab ma de cer l'impiedat.

Avuy en dia per tot arreu sentim un malestar intens; tothom se queixa. Sovint sentim pares de familia que se quexen del poch respecte de sos fills; aquests demanan el pa de l'ensenyansa cristiana y no son atesos: esposos qu' es queixan de la falta d'amor, respecte y fidelitat de sos companys; veym conradós destruits que ploran la mala fe de qui los ha engenats; comerciants arruinats per bancarrotes desastroses; acreedors insultats quant demanen lo que los toca; adulteracions en los aliments, robos en compres y ventes, falta de formalitat en los contractes, ignorancia en los qui tenen obligació de sebre; Autoritats civils y religioses apedregades y escarnides..... tothom se queixa porque ja no 's respectan autoritats, lleys, obligacions, devers, pactes, mérits, virtuts, res.... y ¿tenim motiu de queixarnos? Ab bon acert be ha dit nostron benvolgut Bisbe qu' es una locura gran somiar que sien respectades les coses dels homos, aquí ahont no se respecta al mateix Deu, quant se fa befa de les seves coses. ¿Per qué mos queixam, idò, si no som respectats? ho es el mateix Deu? per ventura no son profanats dins nostres pobles els dies del Senyor? per ventura no es blasfemat el sant Nom de Deu? per ventura no son molts els qui prácticament renegan del nom de cristiá? y pretendrem esser noltros honrats y respectats? No! Posem primer a Deu com a fonament de tot, qu' es Ell lo més exelent y admirable, lo més fort y gran, lo més sant y sagrat. Nostres Pares eran més ditxosos porque en tot y per tot s'acostaven y honraven son Deu: dexem les costums modernes, fredes, antipáticas y sovint impies y corruptores que prescindexen d'Ell: tornem a nostres uances antigues, sencilles, patriarcals y cristianes; temguem sempre a Deu en nostre cor, honremlo ab nostra llengua y axís Ell nos benhirá; resucitem aquella santa hermosa y magnífica escamesa de

cabian, ni de lluny, dins la grandiosa parroquia de Sta. Eularia). que fossen tants els homos, ni que 's fes ab tant d'orde, quietut y devoció! Deu ho beneyesca!

nostres antepassats, el dolç y grandió «*Alabat sia Deu—Per a sempre sia alabat;*» axí dins nostres pobles será Deu benehit y alabat, al menos tantes vegades com es flastomat y ofès; y axís tal vegada s' alliberarán dels cástichs ab que Deu sol fallegar sovint la blasfemia pública?

Vet aquí lo que nos toca als catòlichs: ofegar y destruir ab bones accions les dolèntes, confondre ab trones de veritat les del error, esvahir ab escolles de veritat les de l' impiedat.

Si prest no ho feym axís, ja no hi ha salvació possible per nostra Societat, per nostra Patria volguda.

MOSSEN BATISTA.

LLUCH

(Páginas de mi cartera)

VI

(Continuación)

Los singulares contrastes que ofrece aquel fantástico conjunto, sobre aquilatar en grado sumo su belleza, cautivan poderosamente la atención; así, el peñascal que en primer término divisamos carece de toda vegetación y desde allí visto asemeja un bloque inmenso y tan á plomo cortado que mejor no resultara á golpe de cuchilla. Solo algunas hiedras de hojas brillantes adornan la extensa base en que se asienta aquel gigante, y al levantar hacia él los flexibles y tiernos tallos como que le digan: espera... con la ayuda de los siglos te tejaremos un manto digno de tu grandeza y mejor que el de tu rival; porque el peñalón de enfrente aparece por lo contrario cubierto de rica y exuberante vegetación. Cimbréanse allí á merced del viento multitud de laureles que forman espléndida corona al viejo luchador que inmóvil resiste el embate de las turbias ondas de los dos torrentes. El follaje verde oscuro de las simbólicas plantas, méxclase allí con el de otras para mí desconocidas, de un verde claro vivísimo que contrasta notablemente con el de aquellas, formando un conjunto tal, que si lograra un pincel modernista trasladarlo con fidelidad al lienzo, tacháranlo de exagerado cuantos desconocieran la bella perspectiva de la realidad.

Como delicioso detalle merece singular mención un hermoso *gorch* con proporciones de pequeño lago formado al pie mismo del inmenso breñal con las aguas que, por los días en que realizamos nuestra excursión, corrían aun por el torrente del *Gorch Blau*. Sus linfas de una transparencia verdosa, traían á la memoria cuentos y leyendas de encantamientos, y todo aquel admirable cuadro, bañado con los fulgores del sol poniente y al que servía de marco un cielo azul turquí á trechos velado con blancos y vaporosos girones, asemejaba uno de esos ideales parajes soñados por la plétórica imaginación griega; pero realzado y ennoblecido á los ojos del creyente que desde allí se eleva á la contemplación del Hacedor Supremo que con solo un acto de su voluntad hizo surgir tan espléndidas maravillas del tenebroso abismo de la nada. Quien no le eleva allí un himno desde el fondo de su alma, es que no cree, y si alguno puede haber que no crea á vista de tanta

belleza, ese tal ni tiene corazón, ni merece solazarse en la contemplación de tan maravilloso cuadro, pues no acierta á descubrir á través de sus primores, la mano de Dios que supo trazarlo sin esfuerzo ni fatigas.

La imposibilidad de recorrer el cauce que desciende del *Gorch Blau* y sus vertientes por la circunstancia del agua, que antes he apuntado; fué la causa de que no visitáramos en aquellas inmediaciones uno de los sitios de más general nombradía: refiérome al conocido por *Sa Fosca* (*), de esta manera denominado porque tanto llegan á aproximarse allí las dos sierras, por cuyo fondo se desliza y culebrea el torrente, que las rocas que el tiempo y las tormentas desgajaron de las cumbres, quedaron suspendidas y enquistadas á manera de bóveda, formando así un verdadero túnel que las hiedras y otras salvajes enredaderas van paulatinamente perfeccionando. Lo agreste de aquel paraje, su contextura singular, y lo espléndido y raro de la vegetación que lo anima, envuelto todo en el misterio de la penumbra, que en algunos puntos se convierte en oscuridad completa, le recaban el apropiado nombre de fantástico y la justa fama que allá atrae indefectiblemente á todo buen excursionista, siempre que la veleidosa corriente que las lluvias empujan, no reclame para sí la omnimoda posesión de aquel privilegiado lugar; cosa que con frecuencia se repite, y que es lo que á nosotros nos aconteció. En vano probamos por un lado y por otro de sortear las cristalinas ondas, tratando hasta de tender improvisado puente, como el castor de la fábula: todo fué en vano; y al saltar aquellas borbotando de roca en roca, parecía trocarse su rumor en sonora carcajada con que se burlaban de nuestros inútiles afanes.

Y á todo esto volaba el tiempo y declinaba la tarde. Ya el sol despidiéndose apresurado enviaba sus mortecinos rayos á las canas frentes de los más empingorotados picachos, y bajaban los pájaros describiendo inmensas espirales á apagar la sed en la fresca corriente antes de buscar mullida cama entre las verdes ramas de los madroños y madreselvas; y nosotros no acertábamos aún á dejar aquellos sublimes paisajes, aunque bien sabíamos cuán distantes nos encontrábamos del Monasterio y cuales eran aquellos senderos.

Al fin emprendimos la marcha volviendo con frecuencia los ojos para contemplar unos momentos más la grandeza de *L' entre-forch*; mas por consejo de los guías no seguimos ahora el mismo vicueto de antes, sino otro que, según ellos, era menos escabroso si bien algo más largo, y que nos conduciría hasta el predio *Escorca*. Desde allí, decían, y es la verdad, hasta muy cerca del Santuario de Lluch, el camino es excelente.

No quiero cansarte lector, que has tenido la amabilidad de seguirme hasta aquí, obligándote á trepar (siquiera sea mentalmente) hasta las alturas á que nosotros trepamos; ni quiero en manera alguna obligarte á seguir las vueltas y medias vueltas que luego describimos bordeando una montaña estensísima. Te baste saber que el camino si bien no peor, resulta tan malo como el de ida, con la agravante de ser mucho más largo; é incorpórate ahora, si de ello gustas, á nuestro grupo, que tiempo te queda de sudar y de subir. Nos

(*) La oscuridad.

encontramos á la entrada de un olivar pedregoso cuyos troncos decrepitos se esfuerzan en agarrarse con las descarnadas raíces á la pendiente bastante rápida. El crepúsculo que escatima su luz por momentos, alumbraba el inmenso panorama cerrado allá en el fondo por los acantilados peñones de *L' entre forch* que vistos desde donde nos encontramos tienen algo de visión dantesca immortalizada por el lápiz de Doré; algo de castillo feudal ruinoso cuyas rotas almenas destacan sobre el fondo de un cielo opalino con grandes manchones de púrpura. Subiendo subiendo, y cruzando por entre los seculares troncos de fantástico aspecto, llegamos jadeantes y sudorosos al término del olivar y al linde y principio de un encinar espesísimo que cierra por completo el horizonte: aquel es el bosque de *Escorca* que hemos de cruzar también. Aquí comienza la jornada negra y lo digo con tanto mas motivo cuanto la noche se nos vino encima y apenas si distinguíamos más allá de donde poníamos los pies; si bien poca falta nos hacía la luz para descubrir el sendero, pues dudo yo que por allí lo haya. Al fulgor de las estrellas, que es tanto como decir casi á tientas, y entre uno que otro resbalón, seguimos por aquel laberinto de corpulentas encinas que crecieron entre descarnadas peñas, sin que divisáramos la casa de *Escorca*. Rendidos por la sed y el cansancio, nos hacían entrever la imaginación y el deseo las paredes de la suspirada alquería en cada peñalón blanquecino que descubríamos. ¿Es allí? preguntábamos con avidez, pero los guías contestaban con evasivas y al llegar á aquel sitio se evaporaba la ilusión y venía el desencanto. Entonces aquellos para animarnos nos decían, un poco más allá; pero al llegar al sitio por ellos señalado resultaba que tampoco era allí, y el desaliento cundía ya entre algunos. Era tal la oscuridad que hubo un momento en que despistados los guías titubearon, y entonces se nos presentó á todos la poca halagüeña perspectiva de pernoctar en campo raso.... eran ya las nueve.....

¡*Escorca!* ¡*Escorca!* gritaron á un tiempo muchas voces ¿era ilusión? no, felizmente; las vetustas paredes de la casa destacábanse á dos pasos de nosotros: la espesura del bosque nos impidió divisarlas hasta aquel momento. Las exclamaciones de alegría turbaron el misterioso silencio en que reposaba la antiquísima alquería por cuya cerrada puerta escapaban ténues hilos de luz; la golpeamos con fuerza mientras vibraba en el sereno ambiente la salutación española por antonomasia. *Ave María Purísima. Sin pecado concebida* respondieron dentro con sosegada voz, mientras abrían la puerta, y un rayo de luz, que era para nosotros el iris de la esperanza, cortaba diametralmente las densas tinieblas de afuera.

JOSE M.ª TOUS Y MAROTO.

(Continuará).

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 24.—Dilluns.—El naxement de S. Joan Batista
 Día 25.—Dimars.—Sts. Prósper y Eloy, bisbes.
 Día 26.—Dimecres.—Sts. Joan y Pau, germans mrs.
 Día 27.—Dijous.—S. Xisto, papa.
 Día 28.—Divenres.—S. Lleó II, papa y conf. (Dijuni ab abstinencia).
 Día 29.—Dissapte ✠.—Sts. Pere y Pau, aples.
 Día 30.—*Diwmenge* ✠.—La conmemoració de S. Pau, apl. y S. Marsal, bisbe y conf.

Conferencia del P. Vicent

AQUEST notable Jesuita, el bon amich dels menestrals, qui ha dedicats tots els afanys de la seva inteligencia y tota sa vida apostòlica y que sols per ferlos be tresca tota l' Espanya, va aprofitar son curt estatge a Mallorca, per dar una conferencia a Sta. Eularia. La seva paraula es clara y sençilla, però parla ab un conexement tan intens d' aquesta materia, son tan fortes y certes les seves r. hons, té una mirada tan clara y grandiosa, un to d' autoritat tan gran y resol ab tanta seguredat, que convenç y s' imposa; es al mateix temps l' amich qui parla, el mestre qu' explica, el sabi qu' ensenya y 'l sacerdot que predica.

Va començar explicant el passatge de l' admirable encíclica de l' immortal Lleó XIII que parla de les causes del socialisme, les fonts matzinades d' aquest torrent enfurit, que sovint surt de mare y tot ho destrossa y destrueix: ab poques paraules va mostrar ben a les clares en que consisteix el socialisme qu' es tot un sistema; els seus fonaments; heregies en quant al dogma, com la negació de la Providencia y de l' existencia de nostra ànima; absurdos en filosofia com el transformisme y errors fatals y repugnants en moral, com l' amor instintiu sens qu' el santífich, ennoblezca y li pos fre el matrimoni: ab proves fisiològiques y de rahó va demostrar l' existencia de Deu y de nostra ànima: va demostrar les tendencies perilloses y perverses d' aquest açot de l' humanitat, el seu poder extraordinari, puix te per arma irresistible el temps. Feu veure llevò que ni les lleys humanes ni la força d' exèrcits, ni 'l poder de les riqueses eran prou per dar solució a tan gran conflicte. Després va recorre el sant Evangeli per mostrar la doctrina de Cristo, el seu amor als pobres y desvalguts, l' obligació rigurosa que tenen els richs de socorrer y aydarlos, que no basta per cumplir el fi de tal precepte la llimosna *particular*, sino que 's necessita la *social*, l' única profitosa y que pot transformar la societat; els premis ab que recompensa als qui la complexen y els càstichs que té aperellats per qui no ho fan.

Va acabar demostrant que l' única solució, l' únich remey, que pot abatre el socialisme, y ajudar, transformar y ennoblir els menestrals, es ferlos unir per medi de centres y gremis d' obrers, que la revolució impia va matar el gremis antichs, va aislar el treballador per pervertirlo y ferlo servir d' arma poderosa per sos fins protervos.

¡Quina llástima que no tengués més temps per explicar per pedres menudes aquestes veritats salvadores! Molt va fer; ¿será en va el seu esforç? haurem admirat sols la paraula, sens cumplir els seus concells? Molt ho temem, Deu no ho permeta

NOTICIES HISTÓRIQUES

Día 30 de Juny, a un poble de França, anomenat Simoges, el gloriós transit de Sant Marsal, bisbe, titular de l' iglesia parroquial de Marratxí, erigida día 7 de Septiembre de 1368 coma sufragánea de Santa María del Camí, y separada d' aquesta l' any 1636. Els fèels solen acudirhi ab frecuencia per implorar la protecció del Sant quantre varies malalties, particularment la de reumatisme o *doló*. El gremi de fornés de Palma l' honrava com a Patró, tributantli en tal día, una festa en l' iglesia del Sant Esperit, ahont desde el sigle XV hi tenian capella propia. Ara se venera especialment en l' iglesia de la Mercé.

Al Senyor Director

Molt Sr. meu y amich: Li fas present d' una petita gavella d' algunes de les cançons mallorquines que se solen cantar el temps del segar. Tal com les he aplegades, brutes de pols y paya, axí les hi entrech. Si li plau donchs corregirles y treuerles a llum, ara que son fruyta del temps, lo hi agrahirá son afectíssim amich que de cor el saluda:

MOSSEN MANUEL.

* * *

FOLK-LORE MALLORQUÍ

GANÇONS DELS SEGADORS

Vaig demanar a un bergant
s' estil de segar quin era;
tirá el colço per enrera,
manar la faus ben jeujera,
grapades y per envant.

Noltros segadors som deu,
y tots venim ab una ona;
y llavò manam na Coloma
que no pot arribar a peu.

—Segador, bon segador,
quántes garbes heu segades?
—L' Amo, jo no 'ls he contades;
nou, no arriban a cavayó.

Encara que l' Amo 'm diga:
—«Arreu y baix, andritxol»
sempre deix qualque redol
que no tay més que s' espiga.

Si el segar era tan bo
com sonar una guiterra;
tot el blat que hi ha a la terra
el voldria segar jo.

Si el segar se fos posat
a s' ombra d' una enramada,
jo pendria s' escaradn
del terme de la Ciutat.

A Aubenya segavan ordi
un mes passat S. Juan:
com veyan el tros tan gran
cridavan misericordi.

El dia que segam xexa
la madona fa el papé;
y si l' aygordent no vé
el rostoy li farém crexe.

Ara que no fa soley
som caygut a n' aquest' ombra;
¡fos estat devés les onse,
¡com tendriem bon remey!

El segadors de Bitsoch
no s' agraden de formatje;
l' Amo los ne du un viatje
y encara ho troban poch.

Ella agafa un brí, dos brins,
y sols no sap safalcar;
ell se devia pensar
qu' era com que aná a ballar
a sa Plassa ab sos fadrins.

En acabá aquest radol
y llevó el d' aquí darrera,
sa faus nostra y s' ayguera
ja no anirán pus per el sol.

Jo som segador de Petra
y sols no sé safalcá;
si es curt, mal d' esquena 'n fá;
y si es llarch, m' inquieta.

Mal d' esquena hem fá el segá,
jo ho dich y no n' estich neta;
però tench una ventureta,
y es qu' hem puch acalá.

(Seguirá).

CORRESPONDENCIA

Moss. MANUEL.—Perdonau si hem entretengut
vostres cançons; avuy y tot no mos hi cabrán to-
tes... ja será *fruyta del temps*, la qu' era *primerenca*.
Fereu una bona espigolada; es una gavella ben re-
blida y retent. Dins aquest camp hi feys feyna de
profit: no vos oblideu de fer qualca segada a n' el
vostro, que ja ho sabeu, ho rebem sempre ab molt
de gust, puix sol esser bon blat.

M. DURÁN.—Com veys posam vostre *Plant
del cor*... Grans mercés; l' ensaborirem ab pler,
qu' es prou bo y plasent. Enhorabona, y que no
sía la darrera.

P. F.—Hem rebuda vostra carta prou atent y
la poesia: no l' hem poguda posar avuy; farem lo
que vos deys y l' estamparem totduna que pugam.
Es conexedor que teniu vena per aquests treballs.

P. A. M.—Ab molt de gust reberem vostra
poesia; però, la veritat, no nos hem resolt a publi-
carla si abans no n' hem parlat ab vos. Creym qu'
axò es lo prudent y que vos mateix n' haveu d' es-
tar content. Enviaunos prest qualcuna de vostres
agradeses y esquisides composicions.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES de BARTOLOMÉ GUMBAU É HIJOS S. en Cta.

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastreria para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cíngulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.

OBJECTES Y ROBES D'IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner

Carrer del Sindicat, números, 2 á 10

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizeria, cristaleria, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el Pas d'en Quint y la Costa d'en Brossa.

PRÈUS ECONÒMICHS**LA ROQUETA**

Fàbrica de D. Pere A. Cetre

D. PERE A. CETRE

Fàbrica de tota classe de ceràmiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d'edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA DE JOSÉ QUIXAL

56—Villarroel—56 — BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA ORNAMENTS SAGRATS

y representant de la fàbrica de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d'Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canelobres, sacres y tot lo relatiu á l'ornamentació escultural de les iglesies.

S'hi trobaran també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepellics, àmits, flochs de misal, bonets, galons, cinguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fàbrica d'els Fills de M. Susi de Barcelona.

Casa Grandia Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—BARCELONA

OBRADOR D' ARGENTERÍA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey

Mestre Orífice de la Catedral

Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

Almacenes SAN JOSÉ

* * * * * BRONDO esquina al BORNE * * * * *

EN las secciones de SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS

CRESPÓN

BATISTAS fabricación especial por la Casa

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d'aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l'any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s'alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s'oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s'Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Portella, 16.